

Nr 36.

Ankom till riksdagens kansli den 21 april 1931 kl. 12 m.

*Utlåtande, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning
angående pension åt förvaltaren vid Tumba bruk, civil-
ingenjören J. Vestergren.*

I en till bankoulskottet avlåten, den 10 mars 1931 dagtecknad skrivelse hava fullmäktige i riksbanken gjort framställning om utverkande av pension åt förvaltaren vid riksbankens pappersbruk vid Tumba, civilingenjören J. Vestergren.

I skrivelsen hava *fullmäktige* anfört följande:

Förvaltaren vid Tumba bruk, civilingenjören J. Vestergren har, jämlikt fullmäktiges i riksbanken beslut den 30 maj 1930, på grund av styrkt sjukdom beviljats tjänstledighet från och med den 29 maj till den 1 december samma år. Av ledigheten skulle juni månad räknas såsom semester; för tiden därefter skulle Vestergren å honom tillkommande arvoden, anslag och övriga förmåner vidkännas ett avdrag av tio kronor för dag. Med återopande av ett den 6 september 1930 av läkaren vid bruket R. Malmgren utfärdat intyg, utvisande att Vestergren för all framtid vore oförmögen att uppehålla sin tjänst, anhöll Vestergren i skrivelse samma dag om fortsatt tjänstledighet för sjukdom för tiden till 1 maj 1931. Samtidigt hemställde Vestergren, att med hänsyn till det arbete, han under en lång följd av år och under sin bästa arbetstid nedlagt för bruket, fullmäktige ville utverka pension åt honom, då han lämnade sin tjänst. Genom beslut den 18 september 1930 beviljade fullmäktige Vestergren den sökta ledigheten på oförändrade villkor; och skulle frågan om beredande av pension åt Vestergren framdeles upptagas till behandling för att därefter underställas riksdagens prövning.

Vestergren är född den 6 september 1878 och förordnades den 9 oktober 1913 av fullmäktige att från och med den 1 januari 1914 tillsvidare vara förvaltare vid bruket.

Enligt gällande avlöningsstat för Tumba bruks tjänstemän, som trätt i kraft den 1 januari 1917, åtnjuter förvaltaren lön, inberäknat ett ålders-tillägg, 7 000 kronor och tjänstgöringspenningar 3 000 kronor, tillsammans 10 000 kronor. Vidare utgår, enligt beslut av riksdagen, alltsedan år 1920 till tjänstemännen vid Tumba bruk tillfällig löneförbättring, för förvaltaren bestämd till 1 000 kronor, varav 700 kronor lön och 300 kronor tjänstgöringspenningar. Dessutom uppbär Vestergren, enligt 1918 års riksdags beslut, ett personligt lönetillägg å 3 000 kronor årligen, räknat från och med den 1 juni samma år. De kontanta löneförmånerna utgöra således tillhoppa 14 000 kronor om året, förutom dyrtidstillägg. Utöver vad nu nämnts åtnjuter förvaltaren förmån av fri bostad och vedbrand jämte vissa

andra naturaförmåner, motsvarande vad som i allmänhet plägar utgå till disponenter vid bruk och liknande industriella företag. Naturaförmånernas värde har uppskattats till omkring 2 000 kronor.

Några bestämmelser om rätt till pension äro icke fastställda för vare sig förvaltaren eller annan vid bruket anställd tjänsteman. 1907 års riksdag uttalade den mening, att i förekommande fall fullmäktige därom borde göra framställning till riksdagen. Såsom skäl härför framhölls nödvändigheten av att tjänstemännen vid bruket endast anställdes på förordnande tillsvidare.

Av det anförda framgår, att Vestergren bestritt förvaltartjänsten vid Tumba bruk under 16 $\frac{1}{2}$ år. Att riksbankens pappersbruk för fabrikationen av sedelpapper och andra papperssorter haft synnerlig nytta av Vestergrens erkänt betydande insikter och erfarenhet i sitt fack, och att bruket sålunda i tekniskt hänseende haft fördel av det arbete, han under sina bästa år ägnat detsamma, är enligt fullmäktiges mening ställt utom tvivel. Hans verksamhet har emellertid icke inskränkt sig till ledningen av den löpande bruksdriften utan även omfattat åtskilliga vid sidan därav fallande arbetsuppgifter. I sistnämnda hänseende är att märka, att under Vestergrens tjänstetid omfattande om- och nybyggnadsarbeten ägt rum beträffande bruksbyggnaderna, vid vilka företaget Vestergren nedlagt mycket arbete samt inlagt betydande förtjänster. Tillika må framhållas, att Vestergren ägnat stort intresse åt lösandet av bruksarbetarnas bostadsfråga, i vilket hänseende förhållandena vid bruket under hans tjänstetid undergått en i ögonen fallande omgestaltning.

Vid nu anförda förhållanden och då enligt vad som framgår av ett utav läkaren vid bruket den 8 mars 1931 utfärdat intyg Vestergren lider av kronisk hjärt- och kärlsjukdom och således är oförmögen till nöjaktig vidare tjänstgöring, torde pension av riksbankens medel böra beredas honom, när han lämnar sin anställning vid bruket. I anslutning till vad riksdagen enligt vad ovan nämnts förutsett beträffande pensionering av tjänstemän vid Tumba bruk, få fullmäktige därför nu göra framställning om beviljande åt Vestergren av sådan förmån.

Vad pensionsbeloppets storlek angår, saknas — såsom förut nämnts — fastställt pensionsunderlag för tjänsten. Ej heller torde inom statsförvaltningen finnas någon med förvaltartjänsten i avseende å ställning och arbetsuppgifter fullt jämförlig befattning, vars pensionsunderlag kan utan vidare läggas till grund för pensionens bestämmande. Det kunde måhända ifrågasättas att med ledning av allmänna pensionslagens bestämmelser såsom pensionsunderlag beräkna $\frac{2}{3}$ av den kontanta avlöningen samt därefter i överensstämmelse med nämnda lags regler om sjukpensions minimibelopp fastställa pensionsbeloppet till 75 procent av pensionsunderlaget. En uppskattning av detta underlag på nyssnämnda sätt synes likväl giva till resultat ett belopp, som är väl högt i jämförelse med gällande pensionsunderlag för högre tjänster inom statsförvaltningen. Vestergrens avlöning motsvarar emellertid ungefär den lön, som utgår till överdirektör av högre grad inom civilförvaltningen. Tages till utgångspunkt det för sistnämnda tjänst gällande pensionsunderlaget, 7 896 kronor, och beräknas därefter pensionsförmånen såsom sjukpension till 75 procent av pensionsunderlaget, kommer man till ett pensionsbelopp av i avrundat tal 6 000 kronor.

Fullmäktige hava ansett sig böra ifrågasätta, att pensionen för Vestergren bestämmes till sistnämnda belopp. Vid detsammans uträknande har visser-

ligen icke tagits hänsyn till att Vestergren ej haft att erlægga avgifter för egen pensionering. Å andra sidan har emellertid ej heller tagits i betraktande, att Vestergren utöver den kontanta avlöningen åtnjutit betydande naturaförmåner, vilka — lågt räknat — uppskattats till 2 000 kronor för år. Genom att dessa förmåner ej lagts till grund för pensionsunderlagets uträknande har alltså i realiteten ett icke oväsentligt avdrag skett å det pensionsbelopp, som eljest kunnat ifrågakomma. Ur nu angivna synpunkter torde det av fullmäktige föreslagna pensionsbeloppet 6 000 kronor få anses skäligt. Även i jämförelse med de pensionsbelopp, som efter 12 års tjänstgöring eller, vid avgång på grund av sjukdom, efter kortare tjänstetid tillkomma vissa tjänstemän inom statsförvaltningen, vilka tillsättas genom förordnande på viss tid, synes beloppet vara lämpligt avvägt. Till jämförelse må erinras, att Vestergrens företrädare J. Th. Fiebelkorn år 1913 tillerkändes en pension av 5 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hava fullmäktige hemställt, att bankoutskottet ville utverka riksdagens medgivande till en årlig pension åt Vestergren till belopp av 6 000 kronor, att utgå av riksbankens medel, räknat från och med månaden näst efter den, då han lämnar sin anställning vid bruket.

Med hänsyn till de omständigheter, som i ärendet åberopats, vill utskottet tillstyrka, att Vestergren efter avgång ur riksbankens tjänst erhåller pension av riksbankens medel. Vad fullmäktige i sådant hänseende föreslagit har utskottet ansett sig böra biträda.

Utskottet.

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen, med bifall till fullmäktiges i riksbanken förevarande framställning, må medgiva, att förvaltaren vid riksbankens pappersbruk vid Tumba, civilingenjören Johannes Vestergren må från och med månaden näst efter den, vari han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid av riksbankens medel uppbära en årlig pension av 6 000 kronor.

Stockholm den 21 april 1931.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. E. Svensson, Johansson* i Östersund, *Lindgren, Johansson* i Friggeråker*, *Stendahl, Berling** och *Bengtsson**;

från andra kammaren: herrar *Bäcklund, Svensson* i Betingetorp, *Lovén, Carlsson* i Solberga*, *Höglund* i Göteborg, *Svedman, Johansson* i Edsbyn och *Edberg*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.